

Patrons de difusió, incorporació i ús d'Internet a Catalunya, en relació amb el context global

4.1. Entorn tecnològic a les llars	42
4.2. Experiència dels usuaris: lloc, antiguitat, freqüència i intensitat de connexió a Internet	53
4.3. Perfil sociodemogràfic dels usuaris d'Internet	60
4.4. L'entorn domèstic és l'escenari principal en què disminueixen gradualment les desigualtats d'accés a Internet	74

La incorporació de les TIC en la vida quotidiana de les persones augmenta de manera consolidada en les societats contemporànies. Catalunya no n'és una excepció.

En aquest sentit, cal destacar que ja fa força temps que ha començat la introducció de les TIC en la vida d'un nombre cada vegada més important de persones i que es fa en edats més joves, a mesura que se'n va estenent l'ús. D'aquesta manera, el nivell d'experiència dels usuaris augmenta de mitjana mentre que per a la població jove es converteix en un element constitutiu de la seva vida i deixen de ser una *novetat*, com també va passar, per exemple, amb la televisió per a diverses generacions de la segona meitat del segle XX. Així, les TIC perden gradualment la seva condició de "noves tecnologies", com sovint se les ha qualificat en l'última dècada. Tots aquests factors contribueixen de manera decisiva a impulsar i modificar els processos d'adaptació de la tecnologia a les necessitats i interessos característics de cada context, sigui individual, social, econòmic o cultural.

La incorporació creixent de les TIC dins les llars és un fet essencial que cal considerar a causa, precisament, del seu impacte entre els membres més joves de les famílies, però també en relació amb la transformació de les pràctiques comunicatives, i pel seu efecte en les característiques d'ús i consum dels mitjans de comunicació *tradicionals*, a causa de l'ús que se'n fa d'una manera cada vegada més àmplia i personalitzada.

Catalunya és un escenari especialment significatiu per a la investigació en aquest camp pels nivells actualment intermedis de difusió i ús de les TIC i, també, per les seves especials característiques sociodemogràfiques, econòmiques i culturals,¹¹ i per la situació associada dels sectors de les telecomunicacions, els mitjans de comunicació i la indústria audiovisual.

Amb l'objectiu de fer una primera aproximació a aquest context es presenta, a continuació, un resum de dades actualitzades al voltant dels patrons de difusió de les TIC a Catalunya i en relació amb la situació internacional, a partir de l'entorn tecnològic, l'experiència i el perfil sociodemogràfic dels usuaris. S'han destacat les característiques d'introducció de les TIC a les llars i, també, aspectes bàsics al voltant de la situació dels joves que permetran l'anàlisi posterior del seu paper en les transformacions de les pràctiques de la informació i comunicació associades a l'ús de la tecnologia i al consum dels mitjans de comunicació.

---

11. Castells, Tubella [et al.] (2003).

4.1. Entorn tecnològic a les llars

En aquest apartat es presenta una descripció dels patrons d'incorporació de tecnologia i ús d'Internet en l'entorn domèstic. Aquestes són les tendències principals que permeten assenyalar les dades disponibles:

- L'augment consistent de tecnologia digital a les llars
- La difusió creixent d'equipament que incorpora mobilitat (telèfons mòbils, ordinadors portàtils, agendes electròniques, *iPods* i reproductors de música MP3, etc.)
- L'increment constant de l'accés a Internet en general, i a les llars en particular, sobretot a través de la banda ampla

4.1.1. Equipament: tecnologia per a utilitzar a qualsevol lloc i en qualsevol moment

La incorporació de les TIC a la llar té, en principi, una relació directa amb l'ús estrictament individual, és a dir, independent de les obligacions dels àmbits laboral, acadèmic i administratiu, tot i que dins del medi familiar. Per això, les dades que es resumeixen a continuació són l'indicador de base per a descriure el context actual de modificació de les pràctiques d'informació i comunicació, en relació amb interessos i necessitats particulars i mitjançant l'aplicació personalitzada de la tecnologia.

La taula 1 mostra l'augment gradual d'ordinadors i telèfons mòbils a les llars en els contextos de Catalunya, Espanya i Europa en els últims anys.¹² En el cas de Catalunya, es detecten nivells d'equipament a la llar lleugerament superiors respecte al conjunt d'Espanya en termes d'ordinadors (62% i 58%, respectivament, respecte a les dades obtingudes l'any 2006) i telefonia mòbil (91% i 89%), tot i que el seu grau d'incorporació és lleugerament inferior (20,3% i 34,9%, respectivament, respecte als ordinadors en el període 2003-2006; i 18,4% i 20,9%, respecte als telèfons mòbils).

---

12. Per a elaborar la taula s'han utilitzat dues fonts principals diferents. Els valors percentuals que l'estudi de l'*Eurobaròmetre* atribueix per a Espanya són aproximats, però diferents als que facilita l'INE per als mateixos anys, com es podria haver esperat de les diferents metodologies, mostratges i cronologies d'estudis independents. Tot i que les dades de les diferents fonts no són comparables directament, la seva exposició conjunta permet constatar la semblança de les tendències pel que fa a la incorporació d'ordinadors i telèfons mòbils en la llar en cada context. De totes maneres insistim que cal consultar, en tots els casos, les característiques dels diferents estudis incorporats, per a aclarir qualsevol dubte que pugui sorgir a causa de la falta d'uniformitat.

Taula 1. Entorn tecnològic (ordinadors, telèfons) a les llars de Catalunya, Espanya i Europa (2002-2006)

Any	Percentatge de llars amb algun tipus d'ordinador		
	Catalunya*	Espanya*	UE-27** / UE-15***
2002	48,3	–	– / 48
2003	51,6	43,3	–
2004	54,7	48,1	– / 53
2005	56,8	51,9	–
2006	62,1	58,4	56 / 54
Percentatge de llars amb telèfon fix			
2002	–	–	– / 85
2003	91,0	88,1	–
2004	92,9	90,1	– / 82
2005	87,3	84,6	–
2006	86,0	82,8	73 / 81
Percentatge de llars amb telèfon mòbil			
2002	–	–	– / 77
2003	77,2	73,7	–
2004	79,7	76,9	– / 81
2005	83,7	80,9	–
2006	91,4	89,1	82 / 81

Fonts:

* Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>, corroborat per a Catalunya per la Fundació Observatori per a la Societat de la Informació de Catalunya (FOBSIC). <<http://www10.gencat.net/dursi/ca/si/estadistiques.htm>>

** European Commission (2006, novembre-desembre). *Eurobarometer. E-Communications household survey* (publicat l'abril de 2007).¹³

*** European Commission (2005, desembre - 2006, gener). *Eurobarometer. E-Communications household survey* (publicat el juliol de 2006).

Cal destacar el ràpid ritme de difusió de l'equipament que incorpora mobilitat a les pràctiques comunicatives mitjançades per la tecnologia. Convé subratllar que l'any 2006 representa una inversió pel que fa a la preponderància del tipus de telefonia a les llars catalanes, espanyoles i europees, ja que, per primera vegada, el percentatge de línies de telefonia mòbil (91%, 89% i 82%, respectivament) supera en tots els casos el percentatge de línies de telefonia fixa (86%, 83% i 73%). Això assenyala una clara tendència cap al

13. Per a consultar els estudis que pertanyen a l'*Eurobaròmetre*, es pot veure: <http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecominfo_centre/documentation/studies_ext_consult/index_en.htm>.

predomini de pràctiques de comunicació interpersonal mitjançades per tecnologia que prima l'accés a qualsevol lloc i en qualsevol moment.

La taula 2 confirma l'increment de la presència d'ordinadors de tot tipus en els contextos català i espanyol, i el grau més elevat d'incorporació dels aparells que permeten la mobilitat; sobretot, d'ordinadors portàtils, amb increments globals del 38,2% i el 37%, respectivament, en el període 2005-2006. En aquest sentit, destaquen els augments del 72,2% i del 59,4% referents a la seva elecció com a únic ordinador a la llar, davant l'estancament de l'ordinador de sobretaula.

Taula 2. Entorn tecnològic (ordinadors, televisió, àudio i vídeo) a les llars de Catalunya i Espanya (2005-2006)

Equipament	Percentatge de llars			
	Catalunya		Espanya	
	2005	2006	2005	2006
TV	99,5	99,4	99,4	99,6
VHS	74,0	70,5	68,6	69,4
DVD	67,1	77,7	62,9	73,4
Ordinador de sobretaula	52,3 (36,7)	54,7 (35,9)	47,8 (36,0)	52,3 (37,4)
Ordenador portàtil	17,0 (3,6)	23,5 (6,2)	13,5 (3,2)	18,5 (5,1)
PDA, ordinador de butxaca	7,4	8,6	5,5	6,4
Dues o més classes d'ordinadors	16,1	20,0	12,4	15,7
Aparell d'alta fidelitat	69,9	71,6	63,9	68,6
Ràdio	89,8	89,5	87,4	89,0

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*. <<http://www.ine.es>>. Entre parèntesis apareixen els percentatges de llars amb *només* un tipus d'ordinador.

La televisió és present en gairebé totes les llars espanyoles i catalanes. Pel que fa a l'equip d'imatge, cal destacar la forta tendència cap a la substitució gradual del vídeo (VHS) pel DVD, que ja és evident l'any 2006 a Catalunya (71% i 78% de difusió, respectivament) i Espanya (69% i 73%). Igualment, els equips digitals d'imatge –càmeres fotogràfiques i de vídeo digital independents o incorporades a telèfons mòbils– van substituint de manera gradual els equips fotogràfics tradicionals de vídeo analògic¹⁴ i s'hi afegeixen les tendències

14. Telefónica (2006) respecte a les dades de European Information Technology Observatory (EITO) (2006).

del sector cap a la creixent convergència tecnològica; és a dir, la reunió de multiplicitat de funcions en aparells mòbils i gradualment més petits. També cal destacar el fort increment del mercat de consoles de videojocs en els últims anys.¹⁵

Pel que fa als equips de so, tot i que la presència de ràdios a la llar es manté estable tant a Catalunya com a Espanya, i la incorporació d'equips d'alta fidelitat continua creixent de manera moderada, cada vegada es fa més evident la proliferació d'equips digitals mòbils de reproducció d'àudio (MP3, *iPod*, siguin independents o estiguin incorporats als telèfons mòbils).¹⁶

Per últim, destaca la presència significativa a les llars d'impressores (86% de difusió a Espanya el 2005) i escàners (42%).¹⁷ Aquestes dades són rellevants a causa de la relació existent entre aquest tipus d'equips, la via inicial d'incorporació de les TIC en l'entorn domèstic i l'evolució de la utilització de les TIC –en concret, dels ordinadors– en funció de l'experiència, des dels usos més estandarditzats de processament de textos i emmagatzematge de dades –i més relacionats, en principi, amb les impressores– cap a la generació i l'intercanvi d'informació i continguts –en aquest cas, més aviat en relació amb els escàners–, d'acord amb les possibilitats que cada vegada més va oferint la tecnologia i, naturalment, amb la transformació de les funcions de l'ordinador, i la modificació de les pràctiques de caràcter individual, social i professional, sobretot basant-nos en la connexió a Internet.¹⁸

4.1.2. L'ús d'Internet: l'increment sostingut d'usuaris a casa i cada dia

El 16,9% de la població mundial utilitza Internet. Tot i que aquest percentatge és baix, els nivells d'ús van creixent de manera consistent (un 208,7% en els últims set anys). La taula 3 mostra els percentatges de difusió i grau d'incorporació d'Internet al planeta, segons dades corresponents al mes de març de 2007, respecte a la població total i per regions.

---

15. Telefónica (2006).

16. Telefónica (2006).

17. Telefónica (2005) respecte a les dades de Red.es (2005). *Observatorio de las Telecomunicaciones y de la Sociedad de la Información: las TIC en los hogares españoles*.

18. En aquest sentit, a Telefónica (2006) es suggereixen diferents fases d'incorporació i desplegament de les TIC dependent dels usos i segons l'increment de l'accés i l'experiència amb la tecnologia. La mateixa font també descriu la relació directament proporcional entre la presència d'ordinadors i el nivell de connexió a Internet a les llars en diferents països de la Unió Europea (segons dades d'Eurostat, 2006); vegeu també: European Commission (2005-2007). *E-Communications household survey, Eurobarometer*.

Taula 3. Nivells de difusió i creixement de l'ús d'Internet al món (2007)

Regió	Percentatge de població	Percentatge d'usuaris d'Internet en cada regió	Percentatge d'usuaris d'Internet respecte al total d'usuaris	Índex d'incorporació d'Internet (en percentatge; 2000-2007)
Àfrica	14,2	3,6	3,0	638,4
Àsia	56,5	10,7	35,8	248,8
Europa	12,3	38,9	28,3	199,5
Orient Mitjà	2,9	10,0	1,7	491,4
Amèrica del Nord	5,1	69,7	20,9	115,7
Amèrica Llatina / Carib	8,5	17,3	8,7	433,4
Oceania / Austràlia	0,5	53,5	1,7	142,0
Món	100	16,9	100	208,7

Font: Internet World Stats. <<http://www.internetworldstats.com>>

En primer lloc, destaca la diferència evident entre els nivells de difusió d'Internet en funció del desenvolupament econòmic de les diferents regions. Així, Amèrica del Nord,¹⁹ Oceania i Europa són les tres regions amb un grau més alt de difusió d'Internet (69,7%, 53,5% i 38,9%, respectivament); seguides, a distància considerable, per l'Amèrica Llatina, l'Àsia²⁰ i l'Orient Mitjà²¹ (17,3%, 10,7% i 10,0%). L'Àfrica presenta el nivell més baix (3,6%).

Tot i això, com més alt és el grau de difusió d'Internet en una regió determinada, més baix és, en conseqüència, l'índex de creixement del seu ús, amb l'única excepció de les posicions relatives d'Àsia i Amèrica Llatina pel que fa al nivell d'increment. Així, l'Àfrica, l'Orient Mitjà, l'Amèrica Llatina i l'Àsia presenten els nivells més alts de creixement (638%, 491%, 433% i 249%, respectivament, en els últims set anys), mentre que Europa, Oceania i Amèrica del Nord són les regions en què el grau d'incorporació és menor (200%, 142% i 116%). Aquestes dades indiquen, en principi, que les diferències generals d'accés a Internet basades en la situació econòmica de cada regió tendeixen a disminuir a mesura que el seu ús es va estenent.

19. Amèrica del Nord, en la font utilitzada, no inclou Mèxic.

20. Tot i que la densitat de població provoca que l'Àsia tingui el nombre més alt d'usuaris d'Internet del planeta (35,8%), per sobre d'àrees amb un nivell més alt de difusió, com Europa (amb el 28,3% dels usuaris de tot el món) i Amèrica del Nord (amb el 20,9%).

21. La font utilitzada inclou en la denominació "Orient Mitjà" tots els països de l'àrea, des del Mediterrani fins a l'Iran, però n'exclou Turquia perquè la considera dins de la denominació "Europa". D'altra banda, l'"Àsia" representa la resta de països del continent, incloent-hi les repúbliques exsoviètiques, des d'Amèrica fins a l'Est.

La taula 4 mostra l'increment constant de la difusió d'Internet pel que fa al nombre d'usuaris i, de manera paral·lela, a les llars de la Unió Europea (des del 39% el 2002 fins al 54% el 2006 en els 15 països membres abans de la penúltima ampliació, i des del 42% el 2004 fins al 51% el 2006, tenint en compte els 25 membres abans de l'última ampliació).

Taula 4. Difusió d'Internet a la Unió Europea

Percentatge d'usuaris d'Internet (i percentatge de llars amb accés a Internet)			
Any	UE-27	EU-25	EU-15
2002	–	–	– (39)
2003	–	–	38 (43)
2004	–	38 (42)	41 (45)
2005	–	43 (48)	46 (53)
2006	45 (49)	47 (51)	49 (54)

Font:: Eurostat, Statistical Office for the European Commission (2006-2007). *Yearbook*.

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>>

En el context europeu, la taula 5 mostra els percentatges de difusió i grau d'incorporació d'Internet als 27 països de la Unió Europea (segons les dades corresponents al mes de març de 2007) i entre els quals Espanya ocupa la posició 19, amb un 43,9% d'usuaris entre la seva població. Destaca que el 43,9% dels usuaris a Espanya (al voltant de 20 milions) representa el 7,8% del total d'usuaris d'Internet a la Unió Europea, per darrere d'Alemanya, la Gran Bretanya, França i Itàlia en nombres absoluts.

Taula 5. Nivells de difusió i creixement de l'ús d'Internet a la Unió Europea (2007)

País	Percentatge d'usuaris d'Internet	Percentatge d'usuaris d'Internet respecte a la població total de la UE (# i del món)	Índex d'incorporació d'Internet (en percentatge; 2000-2007)
Suècia	75,6	2,7	70,2
Portugal ²²	73,8	3,1	211,3
Holanda	73,3	4,8	209,2
Dinamarca	69,2	1,5	92,9
Luxemburg	68,0	0,1	215,0
Finlàndia	62,3	1,3	70,5
Gran Bretanya	62,3	14,9	144,2
Alemanya	61,2	20,0	110,3
Àustria	56,6	1,8	121,4
Eslovènia	55,5	0,4	263,3
Estònia	51,8	0,3	88,2
Itàlia	51,7	12,2	133,1
França	50,3	12,2	262,8
Irlanda	50,2	0,8	162,8
Rep. Txeca	50,0	2,0	410,0
Bèlgica	48,5	2,0	155,0
Eslovàquia	46,5	1,0	284,6
Letònia	45,2	0,4	586,7
Espanya	43,9	7,8	266,8
Lituània	35,9	0,5	443,0
Xipre	33,6	0,1	171,7
Grècia	33,5	1,5	280,0
Malta	33,0	0,1	218,0
Hongria	30,4	1,2	326,6
Polònia	29,9	4,5	307,1
Bulgària	28,7	0,9	411,6
Romania	23,4	1,9	517,5
UE	51,3	(#) 22,7	167,8
Resta del món	14,2	(#) 77,3	223,1
Total mundial	16,9	100	208,7

Font: Internet World Stats. <<http://www.internetworldstats.com>>

Cal puntualitzar que la relació inversa entre el percentatge de difusió d'Internet a cada país i l'índex de creixement del seu ús no resulta tan evident a Europa com en el cas de les diferents regions en el món. Això no obstant, a l'Estat espanyol, en què el nivell de difusió és

22. D'acord amb les dades de l'Eurostat, Statistical Office for the European Commission (2006-2007) corresponents a l'any 2006, el percentatge d'usuaris d'Internet a Portugal és molt més baix (31%). També es constaten importants variacions (en relació amb les dades presentades a la taula en els percentatges d'usuaris d'Internet a Itàlia (31%), França (39%), República Txeca (36%), Grècia (23%), i Hongria (42%). Tot i això, d'acord amb aquesta font, el nivell de difusió d'Internet a Espanya és del 39% (més semblant al que es presenta a la taula), i situaria Espanya en la posició 17 dins la Unió Europea, en què els nivells de difusió d'Internet oscil·len entre el màxim del 80% a Suècia i el mínim del 18% a Romania.

inferior a la mitjana de la Unió Europea, és el desè país en termes de l'índex d'incorporació d'Internet (266,8% en el període 2000-2007, per sobre de la mitjana de la Unió Europea).

Per últim, la taula 6 mostra l'increment constant de la difusió d'Internet en el context espanyol i català, pel que fa al percentatge d'usuaris i de llars amb accés a Internet. Les dues fonts utilitzades a la taula confirmen uns nivells de difusió intermedis, segons els quals entre el 40% i el 50% de la població a Espanya i a Catalunya utilitza Internet.

Taula 6. Nivells de difusió d'Internet a Espanya i Catalunya (en percentatge)

Any	Espanya				Catalunya		
	Usuaris ahir*	Usuaris últim mes*	Usuaris últims 3 mesos***	Llars amb accés***	Usuaris últim mes*	Usuaris últims 3 mesos***	Llars amb accés***
1996	–	1,0	–	–	–	–	–
1997	0,9	2,7	–	–	4,8	–	–
1998	1,8	4,6	–	–	8,2	–	–
1999	2,9	7,0	–	–	11,5	–	–
2000	5,6	12,6	–	–	18,6	–	–
2001	9,0	20,4	–	–	26,6	–	–
2002	10,6	22,5	–	–	27,1	–	–
2003	13,6	26,9	34,2	25,2	30,8	39,4	32,7
2004	16,8	32,4	40,4	31,6	36,5	47,6	44,0
2005	19,7	34,3	45,4	37,0	40,1	52,2	45,1
2006	23,6	38,4	48,6	41,1	44,1	53,9	48,1
2007**	25,4	40,1	–	–	45,0	–	–

Fonts:

* Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC). *Audiencia de Internet (Febrero-Marzo 2007)*. <<http://www.aimc.es>>

** Les dades per a l'any 2007 corresponen només al primer trimestre.

*** Instituto Nacional de Estadística (INE) (2003-2006). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*. <<http://www.ine.es>>

En tots els casos, els valors percentuals corresponents a Catalunya són lleugerament superiors a la mitjana d'Espanya en el seu conjunt, ja que Catalunya és una de les quatre comunitats autònomes amb un índex més alt d'ús d'Internet, juntament amb Madrid, Euskadi i Balears.

Pel que fa a les dades procedents de l'Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación, les diferències dels valors percentuals corresponents als usuaris "ahir" i "en l'últim mes" a Espanya (25,4% i 40,1%, respectivament, segons les dades de l'última

enquesta, realitzada els mesos de febrer i març de 2007) són una primera indicació sobre el grau d'intensitat d'ús d'Internet, segons la qual una majoria dels usuaris entrevistats es connecta cada dia a la xarxa.

De les dades procedents de l'Institut Nacional de Estadística (INE) convé destacar que els valors percentuals corresponents al grau de difusió d'Internet a les llars (el 41% en el conjunt de l'Estat espanyol, i el 48% a Catalunya) són molt a prop dels percentatges de població que s'ha connectat a Internet en els últims 3 mesos (el 49% a l'Estat espanyol i el 54% a Catalunya), i suggereixen que una majoria dels usuaris disposen de connexió a Internet a casa.

4.1.3. Connexió a través de la banda ampla: la importància del volum i la velocitat en la gestió personalitzada de la informació i la comunicació

La incorporació d'equipament informàtic, digital i/o mòbil i de connexió a Internet a casa és un indicador important en relació amb la tendència de modificació de les pràctiques d'informació i comunicació cap a una gestió més independent mitjançant l'aplicació més personalitzada de la tecnologia.

Tot i això, la capacitat dels equips i de les connexions és un aspecte decisiu en relació amb les prioritats, expectatives, possibilitats i qualitats d'ús de la tecnologia perquè està directament relacionada amb la quantitat d'informació i continguts que es puguin generar, modificar, transmetre i consumir i, també, amb la velocitat amb què es poden realitzar aquestes activitats. En aquest sentit i, naturalment, en relació amb l'impacte de l'expansió de les TIC sobre l'ús i consum de mitjans de comunicació, és essencial considerar l'amplada de banda de connexió a la xarxa. A manera d'introducció, la taula 7 mostra la forta tendència a l'increment en la connexió a Internet a través de la banda ampla a les llars dels Estats Units, on comença a ser l'opció majoritària l'any 2004.

Taula 7. Tipus de connexió a Internet a les llars dels Estats Units

Percentatge de llars amb accés a Internet i tipus de connexió		
Any	Mòdem	Banda ampla
2000	88	9
2001	81	15
2002	74	22
2003	62	36
2004	46	48

Font: USC Annenberg School Center for the Digital Future (2005). World Internet Project. *Digital Future Report*. <<http://digitalcenter.org>>

Així mateix, la taula 8 il·lustra l'accés creixent a Internet a través de la banda ampla en els àmbits de la Unió Europea, Espanya i Catalunya. Les dades de les dues fonts utilitzades indiquen que el nivell de connexió a través de la banda ampla a l'Estat espanyol és similar a la mitjana de la Unió Europea. També assenyalen que els valors percentuals corresponents a Catalunya són, una vegada més, lleugerament superiors a la mitjana d'Espanya.

Taula 8. Connexió a Internet a través de la banda ampla; a Europa, Espanya i Catalunya

Any	Percentatge de llars amb accés a Internet a través de la banda ampla.					
	UE-27*	UE-25*	UE-15*	Espanya*	Espanya**	Catalunya**
2003	–	–	–	–	8,9	10,9
2004	–	14	17	15	14,7	19,4
2005	–	23	25	21	24,5	30,5
2006	30	32	34	29	32,6	39,4

Fonts:

* Eurostat, Statistical Office for the European Commission (2006-2007). *Yearbook*.

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>>

** Instituto Nacional de Estadística (INE) (2006). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

En aquest context cal destacar l'elevat percentatge d'accés mitjançant la banda ampla a les llars catalanes i espanyoles amb connexió a Internet (81,9% i 79,5% respectivament, l'any 2006),²³ tot i que la taxa de difusió de la banda ampla a Espanya (13,2%) és lleugerament inferior a la mitjana de la Unió Europea (14,8% i 16,5% per a les àrees UE-25 i UE-15,

23. Instituto Nacional de Estadística (INE) (2006).

respectivament).²⁴ Sigui com sigui, aquestes dades suggereixen una forta tendència a la incorporació dels últims avenços tecnològics, en una dinàmica de substitució d'equipament que exerceix un impacte rellevant en la transformació gradual en les pràctiques d'informació i comunicació en funció de la tecnologia disponible. En aquest sentit, s'han descrit contextos com els Estats Units, el Japó o França, en què el ritme d'incorporació a la banda ampla a les llars és comparable a l'increment d'accés a Internet o, al seu moment, a l'adquisició d'aparells de televisió en color que, tot i això, en els tres casos va ser superior al ritme d'incorporació d'ordinadors personals disponible.²⁵

També son dades indicatives de les prioritats i expectatives dels usuaris pel que fa a les característiques –volum de continguts, velocitat d'operació– de la gestió de les pràctiques d'informació i comunicació, i de la modificació de la via d'incorporació d'equipament tecnològic en la vida quotidiana, des de l'ús pràctic –professional, escolar, administratiu– inicial dels ordinadors, cap a les funcions més àmplies de l'accés a Internet i la connexió per banda ampla.

---

24. Eurostat, Statistical Office for the European Commission (2006-2007).

25. OECD (2004). *Information Technology Outlook*. <<http://www.oecd.org/dataoecd/20/47/33951035.pdf>>

4.2. Experiència dels usuaris: lloc, antiguitat, freqüència i intensitat de connexió a Internet

En aquest apartat es presenten dades sobre l'experiència dels usuaris d'Internet en funció de quatre característiques fonamentals relacionades amb el grau de personalització en la gestió de la informació i la comunicació a través de la tecnologia: el lloc principal en què es connecten, l'antiguitat com a usuaris i la freqüència i intensitat d'ús. Aquestes són les tendències principals que permeten assenyalar les dades disponibles:

- El lloc principal d'accés a Internet és la llar.
- La connexió a Internet en l'entorn domèstic té relació amb la introducció independent (per compte propi) dels usuaris a l'ús de la tecnologia.
- La introducció d'Internet en la vida d'un nombre important de persones queda cada vegada més lluny en el temps i, per tant, el nivell mitjà d'experiència de la població augmenta a mesura que el seu ús es va estenent.
- La intensitat i freqüència d'ús d'Internet augmenten amb l'experiència i la disponibilitat de connexió a casa.

4.2.1. Lloc de connexió: la llar com el centre de difusió de l'ús múltiple i independent de les TIC

El lloc principal d'accés a Internet és la llar, seguit pels centres de treball i de formació, com mostra la taula 9 pel que fa a diversos països situats en diferents regions del planeta.

Taula 9. Lloc de connexió a Internet (món)

País	Percentatge d'usuaris segons el lloc d'accés (2002)		
	Llar	Centre de treball o formació	Altres
Gran Bretanya	53	24	10
Alemanya	42	31	3
Itàlia	22	9	1
Espanya	25	18	13
Suècia	48	37	8
Japó	29	19	3
Corea del Sud	52	25	21
Macau	27	14	8
Singapur	37	24	3
Taiwan	20	6	4
Xile	19	15	10
EUA	59	33	23

Font: USC Annenberg School Center for the Digital Future (2003). World Internet Project. *Longitudinal International Study of Individual Effects of PC/Internet Technology*. <<http://www.digitalcenter.org>>

La taula 10 confirma la preponderància de l'accés a Internet en l'entorn domèstic a Espanya. Les dades també suggereixen diferents ritmes d'incorporació d'Internet en els diferents àmbits, amb una tendència cap a l'increment de la importància de la connexió a la llar respecte als contextos professional i acadèmic, en funció de l'augment del percentatge d'usuaris que es connecten en els centres de treball o de formació i en altres llocs.

Taula 10. Lloc de connexió a Internet a Espanya

Any	Percentatge d'usuaris ahir / i en l'últim mes			
	Llar	Centre de treball	Centre de formació	Altres
1997	- / 34,2	- / 40,7	- / 22,1	- / 5,6
1998	- / 42,8	- / 40,0	- / 20,1	- / 10,8
1999	- / 47,3	- / 39,7	- / 17,7	- / 9,4
2000	- / 49,2	- / 37,7	- / 17,6	- / 14,4
2001	70,6 / 57,4	28,1 / 31,7	6,3 / 14,2	5,4 / 18,9
2002	70,2 / 60,6	28,1 / 29,8	5,7 / 13,2	6,6 / 19,0
2003	70,8 / 61,4	30,0 / 31,7	5,7 / 13,8	6,9 / 18,7
2004	72,5 / 62,9	29,0 / 32,1	5,4 / 12,5	6,9 / 19,4
2005	73,2 / 66,4	28,7 / 32,4	5,1 / 11,2	7,1 / 18,1
2006	81,4 / 72,6	24,4 / 29,8	3,3 / 7,0	5,8 / 15,8
2007	82,3 / 74,6	24,3 / 28,4	4,1 / 8,8	4,7 / 14,6

Font: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC). *Audiencia de Internet (Febrero - Marzo 2007)*. <<http://www.aimc.es>>. Les dades per a l'any 2007 corresponen només al primer trimestre.

La taula 11 mostra fortes oscil·lacions en els percentatges d'usuaris en els diferents llocs, tant a Espanya com a Catalunya, tot i que confirma la llar com el lloc principal d'accés a Internet a Catalunya, amb valors percentuals lleugerament superiors als del conjunt de l'Estat espanyol. No obstant això, es pot constatar una tendència cap a l'augment de l'ús d'Internet en els contextos domèstic i professional davant la disminució en l'àmbit acadèmic i en la resta de llocs indicats.

Taula 11. Lloc de connexió d'Internet a Espanya i Catalunya

Any	Percentatge d'usuaris													
	Espanya							Catalunya						
	LI	T	F	Lfa	P	L	A	LI	T	F	Lfa	P	L	A
2003	59,7	41,3	20,4	-	-	-	29,3	69,7	46,6	16,3	-	-	-	26,2
2004	75,8	49,8	20,5	-	-	-	23,1	79,7	52,5	20,0	-	-	-	14,9
2005	65,3	44,6	15,7	29,3	11,7	14,1	2,8	72,4	46,6	13,8	22,1	11,2	10,9	2,3
2006	70,7	45,4	12,6	28,7	10,2	12,5	2,0	73,4	48,0	10,1	20,1	6,8	10,8	1,6

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

LI = llar; T = centre de treball; F = centre de formació; Lfa = llar de familiars o amics; P = centre públic; L = locutoris o similar; A = altres.

L'anàlisi de les diferències en els patrons de difusió d'Internet en els diferents àmbits ha de considerar, necessàriament, diferents aspectes, com ara les característiques de la incorporació i l'ús de les TIC a les empreses, les administracions, les escoles i les universitats, o les particularitats sociodemogràfiques del context al qual es fa referència. Així, cal tenir en compte que les dades respecte de l'accés a Internet en l'àmbit domèstic fan referència a la població en general, mentre que els nivells de connexió en els centres de treball i en els centres de formació es refereixen, sobretot, a les fraccions de població laboral i escolar. A més, és necessari recordar que la mida de la població més jove i, per tant, en edat escolar, és inferior al de la població laboral, tant a Espanya com a Catalunya.²⁶

Tot i això, el major pes de la difusió d'Internet en l'entorn domèstic respecte als àmbits laboral i acadèmic introdueix aspectes essencials pel que fa a les característiques i l'impacte de la incorporació de les TIC en la vida quotidiana de les persones, ja que l'accés des de casa n'amplia les possibilitats més enllà de les restriccions i obligacions laborals o acadèmiques i, afavoreix, en tots els sentits, la tendència cap a l'ús múltiple, personalitzat i independent de la tecnologia.

En aquest sentit, cal subratllar algunes dades significatives pel que fa a la via d'introducció en l'ús d'Internet. Segons l'Observatorio de las Telecomunicaciones y de la Sociedad de la Información,²⁷ les tres vies principals són: per compte propi, des del centre de treball o de formació i amb l'ajuda de familiars o amics, totes tres en proporcions similars, al voltant del 30% d'usuaris, en cadascun dels casos. Les dades de les enquestes mostren que existeix una relació, per un cantó, entre la disponibilitat d'Internet a casa i la incorporació autònoma o per compte propi (el 41% dels usuaris amb Internet a casa, davant el 16% d'usuaris que no disposen de connexió a la seva llar) i, per l'altre, entre l'absència d'Internet en l'entorn domèstic i la introducció per la via professional i/o de l'educació (el 41% dels usuaris sense connexió a casa, davant el 22% d'usuaris que disposen d'Internet a casa).

---

26. Segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) corresponents al cens de l'1 de gener de 2006, gairebé un 19% de la població és menor de 20 anys, un 32%-33% té entre 30 i 39 anys, un 32% té entre 40 i 64 anys, i un 16%-17% té 65 o més anys (els percentatges són els mateixos per a Catalunya i per al conjunt d'Espanya). El pes dels diferents segments de població segons l'edat queda reflectit, també, en els mostratges dels diferents estudis esmentats. Així, l'Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC, 2007a) selecciona enquestes realitzades a persones més grans de 14 anys en què els estudiants representen al voltant d'un 20% de la mostra total, mentre que els percentatges d'enquestats amb feina oscil·len entre el 70% i el 75%. També l'Institut Nacional d'Estadística (INE) considera la població entre 16 i 74 anys per a les enquestes generals i forma un grup especial amb la població d'entre 10 i 14 anys. En definitiva, el perfil dels usuaris d'Internet és essencial per a fer aquesta anàlisi.

27. Red.es (2005/2006).

4.2.2. Antiguitat, freqüència i intensitat de connexió: l'ús d'Internet com a activitat domèstica diària

Un altre aspecte essencial pel que fa a la incorporació de les TIC en la vida de les persones i la tendència cap a la gestió autònoma en les pràctiques d'informació i comunicació és el grau de familiaritat dels usuaris amb la tecnologia en funció del moment en què van començar a utilitzar Internet (i, per tant, l'equipament informàtic i digital com a eina, com a mínim, de comunicació i recerca d'informació), i de la intensitat d'ús.

La taula 12 mostra que al voltant del 80% dels usuaris a Espanya i Catalunya va començar a utilitzar Internet fa 3 o més anys. En el cas concret de Catalunya, gairebé la meitat de les llars amb accés a Internet l'any 2005 feia més de tres anys que estaven connectades. Aquestes dades són indicatives d'un nivell alt de familiaritat amb Internet per part dels usuaris catalans, i en destaca el fet que els percentatges de Catalunya són similars, tot i que lleugerament superiors, a la mitjana d'Espanya. De fet, l'increment del nombre d'usuaris d'Internet des de la seva introducció en els anys 90 i fins a l'any 2003 és molt més alt que l'increment produït en el període 2003-2007, de manera que una majoria d'usuaris –com a mínim el 70%, tant a Espanya com a Catalunya–, va començar a utilitzar Internet abans del 2004. En aquest sentit, el nombre d'usuaris d'Internet amb més de tres anys d'experiència va créixer un 69% entre els anys 2003 i 2006.²⁸

Taula 12. Moment inicial d'ús d'Internet

Antiguitat	Espanya		Catalunya	
	Percentatge d'usuaris - INE* (2006)	Percentatge d'usuaris - AIMC** (2007)	Percentatge d'usuaris - INE* (2006)	Percentatge de llars amb connexió a Internet (2005)***
Menys d'1any	6,2	2,4	4,9	19,2
1-3 anys	17,0	6,5	15,5	32,5
3-5 anys	26,3	12,5	23,7	29,6
Més de 5 anys	50,4	69,5	55,9	15,9

Fonts:

* Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

** Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC). *Navegantes en la Red, Febrero 2007*.

<<http://www.aimc.es>>

*** Fundació Observatori per a la Societat de la Informació (FOBSIC)

<<http://www10.gencat.net/dursi/ca/si/estadistiques.htm>>, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) <<http://www.idescat.net/cat/societat/socinfo.html>>

28. Red.es (2005/2006).

En aquest context, a mesura que augmenta la familiaritat amb Internet i l'accés en l'entorn domèstic, també augmenta la intensitat del seu ús, en termes de freqüència de connexió i temps total de dedicació. Això, necessàriament, exerceix un impacte sobre la gestió del temps diari de les persones pel que fa a les activitats quotidianes, en general, i amb les pràctiques d'informació i comunicació, en particular, inclòs l'ús i consum de mitjans de comunicació *tradicionals*. En aquest sentit, l'Institut Nacional d'Estadística (INE) distingeix entre una majoria d'usuaris freqüents d'Internet (83% tant a Espanya com a Catalunya), i una minoria d'usuaris esporàdics (17%, també, en ambdós contextos), segons el temps total de dedicació (en l'última setmana o en els últims tres mesos, respectivament).

D'altra banda, l'Observatorio de las Telecomunicaciones y de la Sociedad de la Información²⁹ afirma que un 44,9% d'usuaris a Espanya va augmentar la intensitat en l'ús d'Internet durant el període d'un any (2004-2005), davant un 18,3% que en va disminuir la intensitat. De fet, aquesta font defineix sis grups de població que denoten l'increment gradual de la intensitat d'ús d'Internet a Espanya en el període 2003-2004: incorporats (32%), intensius estables (32%), progressius (13%), estables d'ús mitjà (10%), regressius (8%) i exusuaris (4%).

Taula 13. Freqüència d'ús d'Internet

Freqüència d'ús	Percentatge d'usuaris*						
	Espanya			Catalunya			
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	Percentatge sobre la població total (2005)**
Diàriament	45,2	60,7	53,0	50,3	63,0	55,1	23,1
Setmanalment	32,5	25,6	29,9	31,9	24,2	29,1	15,6
Mensualment	15,4	9,7	12,5	11,9	9,4	12,2	7,1
No tots els mesos	6,8	3,9	4,5	5,6	3,3	3,6	2,4

Últim moment d'ús	Percentatge d'usuaris*					
	Espanya			Catalunya		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
En l'últim mes	79,2	86,0	81,2	80,4	83,2	87,5
Entre 1 i 3 mesos	5,7	4,3	6,0	5,4	6,8	4,3
Entre 3 i 12 mesos	5,9	7,3	5,8	5,3	5,3	5,4
Més de 12 mesos	9,2	5,5	3,8	8,9	4,7	2,8

Fons: *Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

** Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). <<http://www.idescat.net/cat/societat/socinfo.html>>

29. Red.es (2005/2006).

La taula 13 confirma que més del 80% dels usuaris d'Internet a Espanya i Catalunya –és a dir, al voltant del 40%-45% de la població total amb, una altra vegada, percentatges lleugerament superiors a Catalunya respecte al conjunt de l'Estat espanyol– es connecten a Internet cada dia o setmanalment. Mentrestant, el percentatge d'usuaris que no s'ha connectat a Internet en l'últim més disminueix de mica en mica (del 20,8% i el 19,6% a Espanya i Catalunya, respectivament, el 2004, al 15,6% i el 12,5%, el 2006). En aquest sentit, les dades de l'Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC) corresponents al 2007 confirmen la connexió diària de la majoria dels usuaris a Espanya (el 96% dels entrevistats en l'última enquesta a usuaris d'Internet afirma que el seu últim accés es va fer el dia abans de la realització de l'enquesta, és a dir, *ahir*).³⁰

Finalment, la taula 14 mostra que el percentatge d'usuaris que dediquen a Internet 5 o més hores setmanals augmenta consistentment, tant a Espanya (del 22% l'any 2004 al 33% el 2006) com a Catalunya (del 24% l'any 2004 al 33% el 2006). Als Estats Units s'ha constatat l'augment constant de la mitjana d'hores setmanals que els usuaris dediquen a Internet, més de 10 hores setmanals des de l'any 2002.³¹

Taula 14. Temps dedicat a Internet

Temps d'ús						
Setmanal	Percentatge d'usuaris freqüents					
	Espanya			Catalunya		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Menys d'1 hora	26,8	18,8	17,4	26,2	17,8	17,1
1-5 hores	45,0	44,3	43,0	43,8	41,9	43,1
5-20 hores	19,1	26,2	27,7	19,7	27,5	28,9
Més de 20 hores	8,9	10,5	11,7	9,8	12,5	10,9

Temps d'ús						
Mensual	Percentatge d'usuaris esporàdics					
	Espanya			Catalunya		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Menys d'1 hora	48,8	39,3	36,6	48,7	39,2	38,3
1-5 hores	41,1	45,0	44,5	39,1	46,2	45,1
5-20 hores	8,5	12,9	15,5	9,9	10,9	16,3
Més de 20 hores	0,8	1,7	2,2	0,5	2,4	0,3

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

30. AIMC (2007a).

31. Informe USC Annenberg School Center for the Digital Future (2005), World Internet Project, *Digital Future Report*.
<<http://www.digitalcenter.org>>

Gairebé el 62% dels usuaris que van contestar a l'última enquesta de l'Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC, 2007) afirmen que han utilitzat Internet més d'una hora durant el dia anterior a la realització de l'enquesta. D'entre tots els usuaris que van respondre aquesta enquesta, el 93% tenen accés a Internet des de casa, cosa que suggereix una relació entre la intensitat i freqüència d'ús i la disponibilitat de connexió a casa.

Diverses fonts n'aporten evidències pel que fa al conjunt d'Espanya i la Unió Europea. Així, segons l'AIMC (2007), dels usuaris que accedeixen cada dia a Internet, el 83% ho fa des de l'entorn domèstic, el 57% des de la feina i el 12% des del centre d'estudis. D'altra banda, del 96% dels entrevistats que van accedir a Internet el dia abans de l'enquesta, un 85% ho va fer des de casa, un 47% des de la feina i un 9% des del centre de formació. I segons l'*Eurobaròmetre*,³² d'acord amb les dades corresponents a l'any 2006, almenys el 62% dels usuaris de la Unió Europea (UE-25) que disposen d'accés a Internet a casa s'hi connecten cada dia, davant el 32% que s'hi connecta setmanalment, i el 5% que s'hi connecta amb una freqüència mensual o inferior.

---

32. European Commission (2006). Eurobarometer. E-Communications household survey.

4.3. Perfil sociodemogràfic dels usuaris d'Internet

En aquest apartat es presenten les dades actualitzades sobre els nivells de difusió d'Internet a Catalunya, en relació amb el seu entorn de proximitat (Espanya) i el context internacional, i amb respecte a les principals variables sociodemogràfiques (edat, gènere, nivell socioeconòmic i nivell educatiu). Les tendències principals permeten assenyalar que:

- Els usuaris d'Internet són, majoritàriament, homes, joves, d'un nivell socioeconòmic i educatiu mitjà o alt, i que estudien i/o treballen.
- Les diferències de difusió d'Internet entre els diferents grups definits amb criteris sociodemogràfics i econòmics tendeixen a desaparèixer de manera consistent a mesura que se'n va generalitzant l'ús.
- L'increment dels nivells de connexió en l'entorn domèstic és el vector principal de la disminució gradual de les desigualtats en l'accés a Internet.

4.3.1. Edat: la importància dels joves en els patrons de difusió d'Internet

El nivell de difusió i ús d'Internet és clarament més alt entre els més joves en l'àmbit internacional, com ho mostren els exemples de la taula 15.

Taula 15. Difusió d'Internet per franges d'edat (2002)

País	Percentatge d'usuaris		
	16-24 anys	35-44 anys	56-64 anys
Gran Bretanya	80,1	72,8	38,7
Alemanya	59,6	55,6	31,6
Hongria	45,1	13,7	4,3
Itàlia	66,4	17,4	9,0
Espanya	70,2	31,7	11,7
Japó	80,6	63,0	22,2
Corea del Sud	95,1	49,5	11,5

Font: USC Annenberg School Center for the Digital Future (2003). World Internet Project. *Longitudinal International Study of Individual Effects of PC/Internet Technology*. <<http://www.digitalcenter.org>>

No obstant això, com ja s'ha vist en relació amb els índexs generals d'incorporació d'Internet, a mesura que se'n va estenent l'ús i com més baix és el seu nivell de difusió en un segment de població determinat, l'índex d'incorporació tendeix a ser més alt. La taula 16 il·lustra, a manera d'exemple, el cas particular dels Estats Units.³³ S'hi observa un índex més

33. En aquest mateix sentit, pel que fa a la Unió Europea (concretament, sobre la Gran Bretanya, França i Polònia) vegeu: PEW/Internet Research Center (2006a).

alt d'incorporació a l'ús Internet, en el període 2000-2003, entre la població corresponent a les franges d'edat amb un índex menor de difusió al començament del període citat (entre el 20 i el 31% de les persones entre 36 i 45 anys, i més grans de 55; i menys del 12% per a les persones entre 46 i 55 anys i menors de 36).³⁴

Taula 16. Evolució de la difusió d'Internet per franges d'edat als Estats Units

Any	Percentatge d'usuaris							
	12-15	16-18	19-24	25-35	36-45	46-55	56-65	> 65
2000	83	91	82	81	69	73	56	29
2001	91	99	81	81	81	76	59	31
2002	97	97	87	83	73	72	64	34
2003	98	97	92	85	87	78	67	38

Font: USC Annenberg School Center for the Digital Future (2004). World Internet Project. *Digital Future Report*. <<http://www.digitalcenter.org>>

La taula 17 mostra l'evolució de la difusió d'Internet per franges d'edat a Espanya en el període 2000-2007,³⁵ i confirma l'existència d'un nivell més alt de difusió entre els menors de 35 anys. D'altra banda, també assenyala un grau més alt d'incorporació entre les persones més grans de 44 anys (amb un augment d'entre el 200 i el 300% en el període 2000-2004) i entre els més joves (d'entre 14 i 19 anys, amb un increment del 229% en el mateix període), davant les persones d'entre 20 i 34 anys que, no obstant això, també presenten un fort augment d'entre el 122% i el 169%.

Taula 17. Difusió d'Internet a Espanya, per franges d'edat

Any	Percentatge d'usuaris (*en l'últim mes; **ahir) respecte a la població total i en cada franja d'edat							
	Total	14-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	> 65
2000*	13	21	26	23	13	9	3	0,4
2001*	20	44	46	34	21	13	5	0,5
2002*	23	50	49	38	23	15	6	1,0
2003*	27	59	54	41	29	20	7	1,2
2004*	32	69	62	51	35	27	11	1,6
2005**	20	39	38	31	21	17	8	1,2
2006**	24	43	40	33	23	18	9	1,4
2007**	25	48	46	35	27	20	10	1,6

Font: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC). *Audiencia de Internet (febrero - marzo 2007)*. <<http://www.aimc.es>>. Les dades per a l'any 2007 corresponen només al primer trimestre.

34. En el cas dels menors de 16 anys s'han tingut en compte els valors des de l'any 2001, quan ja s'han aconseguit nivells pròxims a la saturació.

35. La diferència en la magnitud dels valors percentuals corresponents al període 2005-2007 pel que fa als períodes anteriors es deu al canvi de criteri (d'"usuaris en l'últim mes" a "usuaris ahir") realitzat per la font utilitzada: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC); Estudio General de Medios (EGM). *Resumen General* (EGM, 2000-2007).

Segons l'Observatorio de las Telecomunicaciones y de la Sociedad de la Información,³⁶ l'índex més alt d'incorporació a l'ús d'Internet a Espanya en el període 2004-2005 correspon, per una banda, als menors de 14 anys (18%, davant el 6%-8% de la població compresa entre els 15 i els 34 anys); i, per l'altra, als més grans de 35 (10%-12%). Mentrestant, els usuaris d'entre 15 i 24 anys, a mesura que van guanyant experiència, presenten els nivells més alts d'augment en la intensitat del seu ús (41%, davant el 33% dels menors de 14 anys, el 34%-35% de la població entre 25 i 64 anys, i el 13% dels més grans de 65 anys).

És essencial tenir en compte l'estructura de la població per a descriure amb més precisió els patrons de difusió d'Internet. La taula 18 mostra la distribució dels usuaris d'Internet a Espanya per franges d'edat, es a dir, el pes relatiu de cada franja respecte al conjunt dels usuaris (100%) en el període 1997-2007 i corrobora la importància creixent tant dels més joves (entre 14 i 19 anys: des del 9% fins al 15%) com dels més grans (més de 45 anys: des de l'11% fins al 21%), davant la disminució del percentatge d'usuaris totals d'entre 20 i 44 anys (des del 80% fins al 64%).

Taula 18. Distribució dels usuaris d'Internet a Espanya, per franges d'edat

Percentatge d'usuaris (ahir) de cada franja d'edat respecte a la població total d'usuaris.						
Any	14-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55 o més
1997	9,3	14,7	43,4	22,0	8,0	2,6
1998	8,7	15,2	38,2	22,8	11,7	4,4
1999	9,3	15,7	35,4	24,1	12,6	2,9
2000	11,6	18,2	33,8	21,2	11,7	3,5
2001	14,5	19,5	31,3	19,9	10,7	4,1
2002	14,2	18,2	33,9	19,5	10,4	3,8
2003	15,6	16,9	31,7	20,2	11,5	4,1
2004	14,7	15,5	31,9	20,6	12,6	4,7
2005	14,4	15,0	30,6	20,4	13,9	5,7
2006	15,0	15,0	30,5	20,4	12,8	6,3
2007	14,9	14,0	26,8	22,9	13,9	7,5

Font: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC); Estudio General de Medios (EGM). *Resumen General (abril 2006-marzo 2007)*. <<http://www.aimc.es>>

Si tenim en compte l'estructura de la població i la incorporació consistent de nous usuaris en totes les franges d'edat (taula 17), les dades ens indiquen el paper essencial dels més

36. Red.es (2005/2006); confirmat en l'informe de Red.es (2007).

joves en la dinàmica d'incorporació de les TIC en el context d'Espanya i, també, a Catalunya. Així, els usuaris d'entre 14 i 24 anys –que l'any 1997 representaven el 24% del total– han incrementat el seu pes entre els usuaris totals d'Internet –fins al 27% en l'actualitat (2007)–, la importància relativa de tots els altres grups ha baixat en el mateix període (del 43% al 23% per als qui tenien entre 25 i 34 anys el 1997; del 22% al 14% per a aquelles persones que aleshores estaven entre els 35 i 44 anys, i del 8% al 7,5% per als usuaris d'entre 45 i 54 anys el 1997).

D'altra banda, la taula 19 confirma que Catalunya presenta nivells més alts de difusió d'Internet entre els més joves (per sobre del 80% en els menors de 25 anys). Una vegada més, els nivells de difusió a Catalunya són superiors als que corresponen al conjunt de l'Estat espanyol; en aquest cas, per a totes les franges d'edat, però, sobretot, respecte als adolescents d'entre 10 i 14 anys.

Taula 19. Difusió d'Internet a Espanya i Catalunya, per franges d'edat

Percentatge d'usuaris (en els últims tres mesos) respecte a la població total i en cada franja d'edat (2006)		
Edat	Espanya	Catalunya
10-14	71,1	83,3
16-24	84,6	87,9
25-34	68,2	74,3
35-44	54,4	61,7
45-54	41,0	52,1
55-64	18,2	20,2
65-74	4,2	8,3
Total usuaris	48,6	53,9

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.
<<http://www.ine.es>>

Pel que fa a la dinàmica de difusió d'Internet en la vida de les persones, l'índex d'incorporació a Catalunya ha estat clarament favorable a la població que pertany a les franges d'edat amb un nivell més baix d'ús (els més grans de 44 anys) l'any 2006.

Per últim, la taula 20 mostra, en primer lloc, la correspondència de l'edat amb la situació laboral, en relació amb els patrons de difusió d'Internet en la vida quotidiana de les persones. Les dades revelen, com es podia esperar, que el percentatge d'usuaris en els centres de formació és considerablement superior entre els més joves (menors de 25 anys), mentre que els percentatges més alts d'ús en el centre de treball es correspon, lògicament, amb els grups en què s'inclou la població activa (entre 25 i 64 anys).

Taula 20. Difusió d'Internet a Espanya per franges d'edat i lloc de connexió

Percentatge d'usuaris d'Internet en els últims tres mesos (2006)			
Edat	Lloc de connexió		
	Llar	Centre de treball	Centre de formació
Total usuaris	70,7	45,4	12,6
10-14	62,2	–	55,6
16-24	72,6	16,9	36,7
25-34	64,7	51,9	7,6
35-44	69,0	57,6	3,5
45-54	79,7	58,2	3,2
55-64	77,2	50,7	3,5
65-74	85,9	18,9	0,8

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

Destaca, tot i això, l'homogeneïtat més gran dels valors percentuals corresponents a les diferents franges d'edat en relació amb l'ús d'Internet a les llars. Aquestes dades confirmen que l'alt nivell d'incorporació d'Internet en l'àmbit domèstic abasta tots els grups de població, i suggereixen que l'entorn domèstic és el context en què, sobretot, té lloc una disminució gradual de les desigualtats d'accés entre diferents grups (en aquest cas, en funció de l'edat).

4.3.2. Gènere: cap a la igualtat

El nivell de difusió i ús d'Internet és consistentment més alt entre els homes que entre les dones, en el context global, com mostren els exemples de la taula 21,³⁷ tot i que es detecta una tendència cap a la disminució gradual de la desigualtat d'ús d'Internet respecte al gènere, com revela l'exemple dels Estats Units. Per a descriure i analitzar els patrons de difusió d'Internet pel que fa al gènere, cal tenir en compte el nivell d'incorporació en cada context perquè, com ha passat en altres casos esmentats anteriorment, a mesura que s'estén l'ús d'Internet entre la població es generen condicions per a la disminució de les diferències. Convé, també, considerar factors socioeconòmics essencials –nivell educatiu, situació laboral, poder adquisitiu–, que incorporin desigualtats en relació amb la situació de les dones i que, sense cap mena de dubte, es reflecteixen en els nivells d'accés i ús de les TIC.

37. Vegeu també Eurostat, Statistical Office for the European Commission(2005) i PEW/Internet Research Center (2006a).

Taula 21. Difusió d'Internet respecte al gènere

País	Percentatge d'usuaris (per gènere; 2002) (a)	
	Homes	Dones
Gran Bretanya	64	55
Alemanya	50	42
Hongria	20	15
Itàlia	42	22
Espanya	46	27
Suècia	68	64
Japó	55	46
Corea del Sud	68	54
Macau	38	29
Singapur	47	34
Taiwan	25	24

Any	Percentatge d'usuaris (per gènere; EUA) (b)	
	Homes	Dones
2000	74	66
2001	74	71
2002	73	69
2003	77	75

Font: USC Annenberg School Center for the Digital Future. (a) World Internet Project. *Longitudinal International Study of Individual Effects of PC/Internet Technology* (2003). (b) World Internet Project. *Digital Future Report*. (2004-2005). <<http://www.digitalcenter.org>>

La taula 22 mostra l'evolució de la difusió d'Internet a Espanya i Catalunya pel que fa al gènere durant l'any 2006. Catalunya no és una excepció, en aquesta ocasió, respecte a la difusió més alta d'Internet entre els homes (prop del 60%, davant el 50% de les dones), tot i que els seus valors percentuals continuen sent lleugerament superiors, en tots els casos, a la mitjana del conjunt de l'Estat espanyol.

Taula 22. Difusió d'Internet a Espanya i Catalunya pel que fa al gènere

Gènere	Percentatge d'usuaris (en els últims tres mesos) respecte de la població total i en cada gènere (2006)			
	Espanya		Catalunya	
	Primer semestre	Segon semestre	Primer semestre	Segon semestre
Homes	51,5	52,0	56,8	58,1
Dones	44,2	45,2	49,6	49,5
Total usuaris	47,9	48,6	53,2	53,9

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*. <<http://www.ine.es>>

Aquí també s'observa una clara tendència cap a la disminució de les desigualtats, com confirmen les dades sobre l'evolució de la relació entre gèneres respecte a l'ús d'Internet a la

taula 23,³⁸ que mostra la distribució dels usuaris d'Internet a Espanya per gènere, és a dir, el pes relatiu de cada gènere respecte al conjunt dels usuaris (100%) en el període 1997-2007. En aquest sentit, segons l'Observatorio de las Telecomunicaciones y de la Sociedad de la Información,³⁹ l'índex més alt d'incorporació a l'ús d'Internet a Espanya correspon a les dones (9,9%, davant el 9,3% dels homes, en el període 2004-2005).

Taula 23. Distribució dels usuaris d'Internet a Espanya, per gènere

Any	Percentatge d'usuaris (ahir) en cada gènere	
	Homes	Dones
1997	77,0	23,0
1998	74,8	25,2
1999	76,3	23,7
2000	70,3	29,7
2001	68,0	32,0
2002	65,2	34,8
2003	63,7	36,3
2004	61,3	38,7
2005	60,8	39,2
2006	59,6	40,4
2007	59,5	40,5

Font: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC). *Audiencia de Internet (febrero - marzo 2007)*. <<http://www.aimc.es>>. Les dades per a l'any 2007 corresponen només al primer trimestre.

Les diferències de difusió d'Internet respecte al gènere també es reflecteixen en la intensitat d'ús. Segons dades corresponents a Espanya en el primer semestre de l'any 2006, el 57% dels homes que utilitzen Internet s'hi connecten cada dia; en canvi, les dones que s'hi connecten diàriament en un 45%. Igualment, mentre que el 43% dels homes que s'hi connecten, dediquen a Internet 5 o més hores setmanals, aquest espai de temps a Internet només li dediquen el 32% de les dones. A més, segons dades corresponents a Espanya en el període 2004-2005,⁴⁰ les dones presenten nivells més alts d'increment en la intensitat d'ús d'Internet.

38. Cal tenir en compte, segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) <<http://www.ine.es>> corresponents a l'any 2006, que les dones representen el 50,6% de la població a Espanya i el 50,3% de la població a Catalunya.

39. Red.es (2005/2006).

40. Red.es (2005/2006).

L'entorn domèstic es revela, una vegada més, com el context principal en què té lloc la disminució de les desigualtats d'ús d'Internet, en aquest cas, pel que fa al gènere. I encara més, les dades de la taula 24 mostren que les diferències gairebé desapareixen respecte a l'ús d'Internet a casa en relació amb el gènere, tot i que el nivell de difusió entre els homes continua sent lleugerament superior (71% davant el 70% de les dones). Pel que fa a la via d'incorporació a l'ús d'Internet, hi ha evidència que un percentatge més alt d'homes s'incorpora a Internet per compte propi.

Taula 24. Difusió d'Internet a Espanya per gènere i lloc de connexió

Percentatge d'usuaris d'Internet en els últims tres mesos (2006)			
Gènere	Lloc de connexió		
	Llar	Centre de treball	Centre de formació
Total usuaris	70,7	45,4	12,6
Homes	71,2	47,8	11,5
Dones	70,0	42,7	13,9
Total joves de 10 a 14 anys	62,2	–	55,6
Homes	59,5	–	57,1
Dones	64,9	–	54,1

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.
<<http://www.ine.es>>

La relació entre gèneres respecte al nivell d'ús d'Internet s'inverteix en l'entorn domèstic en el cas dels més joves (entre 10 i 14 anys: 65% per a les noies i 60% per als nois). Aquestes dades confirmen la relació entre l'increment del nivell de connexió a la llar i la tendència cap a la disminució de les desigualtats en els nivells d'incorporació d'Internet respecte a les principals variables sociodemogràfiques.

També s'observa que el percentatge d'usuaris d'Internet en els centres de formació és lleugerament superior entre les dones (14%, davant el 12% dels homes), mentre que els percentatges més elevats d'ús en el centre de treball es dona entre els homes (48%, davant el 43% de les dones).⁴¹ No cal dir que aquestes dades tenen relació amb la situació menys favorable de les dones respecte als homes en el context d'Espanya i de Catalunya, en relació amb el mercat laboral.

41. INE (2006).

4.3.3. Perfil socioeconòmic: des de les classes més afavorides al conjunt de la societat

Hi ha una correlació entre el grau de difusió d'Internet i la situació econòmica, segons estableixen les dades internacionals. La taula 25 mostra la relació entre un nivell econòmic més alt i nivells més elevats de difusió d'Internet, en el context internacional.

Taula 25. Difusió d'Internet respecte al nivell d'ingressos

País	Percentatge d'usuaris en cada fracció (2002)	
	Primera fracció (baix nivell d'ingressos)	Quarta fracció (alt nivell d'ingressos)
Gran Bretanya	24	81
Alemanya	28	63
Hongria	2	24
Itàlia	11	60
Espanya	18	68
Suècia	49	93
Japó	33	66
Corea del Sud	46	74
Macau	12	63
Singapur	22	55
Taiwan	18	43
EUA	43	90

Font: USC Annenberg School Center for the Digital Future (2003). World Internet Project. *Longitudinal International Study of Individual Effects of PC/Internet Technology*. <<http://www.digitalcenter.org>>

La relació entre els nivells més alts de difusió d'Internet i les capes més afavorides de la societat queden confirmades per les dades de la taula 26, en funció de l'evolució de la difusió d'Internet respecte la classe social a Espanya en el període 2000-2007.

Taula 26. Difusió d'Internet a Espanya, per classe social

Percentatge d'usuaris (*en l'últim mes; **ahir) respecte de la població total, i en cada classe social						
Any	Total	Alta	Mitjana alta	Mitjana	Mitjana baixa	Baixa
2000*	13	42	23	11	5	2
2001*	20	54	36	20	10	4
2002*	23	58	39	23	11	5
2003*	27	64	44	28	14	6
2004*	32	71	52	34	18	7
2005**	20	49	33	21	10	4
2006**	24	51	37	23	10	4
2007**	25	54	39	25	12	4

Font: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC). *Audiencia de Internet (febrero - marzo 2007)*. <<http://www.aimc.es>>. Les dades per a l'any 2007 corresponen només al primer trimestre.

El pes relatiu de la *classe mitjana* i de les classes *mitjana baixa/baixa* augmenta de manera gradual respecte al conjunt d'usuaris d'Internet, com assenyala la taula 27, que mostra la distribució dels usuaris d'Internet a Espanya per classe social respecte al conjunt dels usuaris en el període 1997-2007. En resulta un patró d'incorporació d'Internet que tendeix, clarament, cap a la disminució de les desigualtats i la generalització del seu ús des dels sectors més ben situats econòmicament cap al conjunt de la societat.⁴²

Taula 27. Distribució dels usuaris d'Internet a Espanya, per classe social

Percentatge d'usuaris (ahir) per cada classes social			
Any	Alta/Mitjana alta	Mitjana	Mitjana baixa/Baixa
1997	64,1	29,7	6,2
1998	66,9	25,7	7,4
1999	66,4	26,1	7,5
2000	57,4	35,1	7,5
2001	51,3	38,3	10,4
2002	47,8	41,2	11,0
2003	45,1	40,3	14,6
2004	44,2	39,4	16,4
2005	42,3	41,3	16,4
2006	36,9	44,6	18,5
2007	37,6	45,7	16,7

Font: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC). *Audiencia de Internet (febrero - marzo 2007)*. <<http://www.aimc.es>>. Les dades per a l'any 2007 corresponen només al primer trimestre.

Pel que fa a la situació laboral, el grau més elevat de difusió d'Internet es presenta entre els estudiants (per sobre del 90%) i els sectors de població activa ocupada (entre el 60% i el 65%), com assenyalen les dades de la taula 28 respecte a Espanya i Catalunya, que una altra vegada apareix amb percentatges lleugerament superiors als de l'Estat espanyol l'any 2006.

Taula 28. Difusió d'Internet a Espanya i Catalunya respecte de la situació laboral

Percentatge d'usuaris (en els últims tres mesos) respecte de la població total i segons la situació laboral (2006)				
Situació laboral	Espanya		Catalunya	
	Primer semestre	Segon semestre	Primer semestre	Segon semestre
Ocupats	59,7	59,9	64,9	65,7
Aturats	40,8	47,9	55,6	52,9
Estudiants	94,7	93,6	97,0	96,5
Feines domèstiques	14,5	14,5	22,9	19,9
Pensionistes	7,3	7,2	6,1	10,2
Total usuaris	47,9	48,6	53,2	53,9

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*. <<http://www.ine.es>>

42. En aquest cas cal considerar la distribució de la població per classe social (vegeu INE, 2006).

Si tenim en compte que els nivells més alts i més baixos d'ús d'Internet corresponen, respectivament, als més joves i als més grans, no és estrany que es detecti una major difusió entre la població en edat escolar (94-97%) i la difusió més baixa entre els pensionistes (7-10%) i les persones que es dediquen de manera exclusiva a les feines domèstiques (sobretot dones, i no necessàriament joves; 15%-20%). D'altra banda, com ja s'ha vist, el centre de treball és, després de la llar, el lloc amb el nivell de connexió més alt, i, per tant, tampoc causa sorpresa que els nivells de difusió entre la població activa ocupada també siguin alts (60%-65%), i superiors als que corresponen a la població activa en atur (47%-55%).

Pel que fa a la intensitat d'ús, és important assenyalar –sense dubte, en relació amb l'impacte de l'increment generalitzat de la seva difusió en el context domèstic– que les persones que fan feines domèstiques són, juntament amb els actius ocupats, els grups en què es detecta un increment més alt en la utilització d'Internet.⁴³ Els actius ocupats, els estudiants i els pensionistes es connecten a Internet cada dia i l'utilitzen durant 5 o més hores setmanals,⁴⁴ i són, per tant, els grups que presenten un percentatge més alt d'usuaris *intensius estables*.⁴⁵

La relació entre la situació laboral i el lloc de connexió queda reflectida a la taula 29. Els estudiants presenten nivells més alts d'accés a Internet en els centres acadèmics –així com, tot i que en menor mesura, la població activa a l'atur, ja que la seva situació implica la realització de cursos de formació–, mentre que els actius ocupats són els que es connecten més, lògicament, en l'entorn laboral.

Taula 29. Difusió d'Internet a Espanya per la situació laboral i lloc de connexió

Percentatge d'usuaris d'Internet en els últims tres mesos (2006)			
Situació laboral	Lloc de connexió		
	Llar	Centre de treball	Centre de formació
Total usuaris	70,7	45,4	12,6
Ocupats	68,6	58,9	5,9
Aturats	69,3	11,8	11,3
Estudiants	78,2	7,4	55,5
Feines domèstiques	80,7	2,9	3,7
Pensionistes	86,3	3,8	4,5

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

43. Red.es (2006).

44. INE (2006).

45. Red.es (2005/2006).

L'entorn domèstic es mostra, una vegada més, com el context en què disminueixen les desigualtats d'accés a Internet. El grau de connexió a la llar és alt en tots els grups, tot i que destaca un nivell més alt d'ús en aquest àmbit per part de les persones que passen més temps a casa (els jubilats i les persones que fan feines domèstiques, a més dels estudiants).

4.3.4. Nivell educatiu: en funció de l'edat i del nivell socioeconòmic

En el context global el nivell d'ús d'Internet és consistentment més elevat com més alt és el nivell educatiu,⁴⁶ tal com mostren els exemples de la taula 30.

Taula 30. Difusió d'Internet respecte del nivell educatiu

País	Percentatge d'usuaris en relació amb els estudis acabats (2002)	
	Educació secundària	Educació universitària
Gran Bretanya	64,4	88,1
Alemanya	66,0	62,6
Hongria	14,6	45,5
Itàlia	53,5	77,3
Espanya	47,6	80,5
Suècia	76,4	83,8
Japó	45,7	70,1
Corea del Sud	44,9	77,7
Macau	49,5	76,7
Singapur	66,3	92,2
Taiwan	18,2	54,9
EE.UU.	61,0	87,1

Font: USC Annenberg School Center for the Digital Future (2003). World Internet Project. *Longitudinal International Study of Individual Effects of PC/Internet Technology*. <<http://www.digitalcenter.org>>

En aquest sentit, la taula 31 presenta la difusió d'Internet a Espanya i Catalunya l'any 2006 respecte al nivell educatiu, on s'observa que Catalunya no és una excepció i presenta un nivell més alt de difusió d'Internet entre la població amb més nivell educatiu (per sobre del 70% entre les persones amb estudis secundaris o superiors, davant de nivells inferiors al 50% en la resta). D'altra banda, els seus valors percentuals són, encara una vegada més, lleugerament superiors a la mitjana del conjunt d'Espanya.

46. En una anàlisi més detallada, s'ha detectat una certa relació entre el grau més elevat de difusió d'Internet, i, per tant, de la generalització de l'ús en cada país i una menor diferència entre els diferents grups. Vegeu també OECD (2004).

Taula 31. Difusió d'Internet a Espanya i Catalunya respecte del nivell educatiu

Percentatge d'usuaris (en els últims tres mesos) respecte de la població total i segons els estudis acabats (2006)				
Nivell educatiu	Espanya		Catalunya	
	Primer semestre	Segon semestre	Primer semestre	Segon semestre
Analfabets	0	0	0	0
Educació primària	11,9	10,8	13,9	14,9
Primera etapa d'educació secundària	37,1	35,9	48,6	45,4
Segona etapa d'educació secundària	66,7	69,1	67,2	70,5
Formació professional	71,5	75,2	77,5	77,9
Educació superior	87,9	87,5	89,7	91,7
Total usuaris	47,9	48,6	53,2	53,9

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*.

<<http://www.ine.es>>

El grau de difusió d'Internet en tots els grups ha augmentat de manera considerable en els últims anys, tot i que amb increments més forts en els grups amb un nivell d'ús menor, al voltant d'un 60% entre les persones amb un nivell educatiu inferior a la segona etapa d'educació secundària, és a dir, en general, entre els més joves, i al voltant d'un 20% en la resta de grups.

Les diferències de difusió d'Internet respecte del nivell educatiu també es reflecteixen en termes d'intensitat d'ús, i d'acord amb les necessitats i interessos de diferents grups de població, d'acord amb criteris d'edat i socioeconòmics (estudiants, actius ocupats). Així, segons les dades corresponents a Espanya l'any 2006,⁴⁷ el 63% de les persones amb educació universitària que utilitzen Internet es connecten cada dia, davant un 51%-52% de la població amb estudis secundaris o de formació professional, i el 33%-37% de les persones amb estudis primaris o secundaris de primera etapa.⁴⁸ I encara més, mentre que el 40%-41% de les persones amb educació universitària i estudis secundaris o de formació professional que es connecten dediquen a Internet 5 o més hores setmanals, solament ho fan el 24%-30% de les persones amb estudis primaris o secundaris de primera etapa.⁴⁹

47. INE (2006).

48. Les dades d'aquesta font inclouen la població més gran de 16 anys, per la qual cosa el percentatge de persones que han contestat a l'enquesta i que estan en edat laboral és molt més alt que no pas si es considera la població total.

49. Cal tenir en compte altres factors, com el control dels pares dins de l'àmbit familiar pel que fa a la intensitat d'ús de les TIC per part de nens i adolescents.

La relació entre el nivell educatiu i el lloc d'accés a Internet revela una correspondència amb la situació laboral, com es pot veure a la taula 32.

Taula 32. Difusió d'Internet a Espanya per nivell educatiu i lloc de connexió

Percentatge d'usuaris d'Internet en els últims tres mesos			
Nivell educatiu	Lloc de connexió		
	Llar	Centre de treball	Centre de formació
Total usuaris	70,7	45,4	12,6
Educació primària	63,0	18,1	7,0
Primera etapa d'educ. secundària	66,4	19,2	13,9
Segona etapa d'educ. secundària	71,2	34,6	20,1
Formació professional	67,9	53,8	7,4
Educació superior	75,1	71,0	8,6

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE). *Encuesta de tecnologías de la información en los hogares*. <<http://www.ine.es>>

El percentatge d'usuaris d'Internet en els centres de formació és lleugerament superior entre les persones en què el nivell màxim d'estudis és l'educació secundària, mentre que els que han realitzat estudis de formació professional o universitaris, i lògicament tenen més possibilitats d'accés al món laboral, presenten nivells d'ús més alt en el centre de treball. Sigui com sigui, l'ús d'Internet dels diferents grups tendeix a igualar-se, una altra vegada, en l'entorn domèstic.

4.4. L'entorn domèstic és l'escenari principal en què disminueixen gradualment les desigualtats d'accés a Internet

Els usuaris d'Internet a Catalunya són majoritàriament homes, joves, educats, de classe mitjana i alta, que estudien i/o treballen, i que viuen principalment en àrees urbanes.⁵⁰ Aquesta seria la fotografia d'un usuari típic extreta de les dades presentades en aquesta secció, valorades aïlladament i considerant, només, les diferències en els nivells d'ús d'Internet entre els diferents grups definits d'acord amb criteris sociodemogràfics i econòmics. Aquesta instantània es reproduïx en el seu context de proximitat, Espanya i, també, encara que amb diferents magnituds depenent de la regió, en l'àmbit global.

No hi ha dubte que les característiques socials, demogràfiques i econòmiques tenen un paper fonamental en els patrons de difusió de les TIC en cada context específic. De fet, l'exposició dels nivells de difusió de les TIC basada exclusivament en aquests factors, i sense matisos, es correspon amb el patró d'*esclatxa digital* descrita tradicionalment. Tot i això, a mesura que l'ús de les TIC, i d'Internet en particular, es va estenent i generalitzant, aquest retrat de l'usuari típic es desdibuixa i les diferències d'accés, considerades en termes estrictament sociodemogràfics i econòmics van desapareixent, tot i que ho fan a ritmes diferents i basant-se en les condicions de cada context particular.⁵¹

La generalització de la utilització d'Internet i la disminució de les desigualtats entre els grups es fa en funció de l'increment del grau de connexió a la llar,⁵² amb respecte, sobretot, als centres de treball i de formació, segons les dades resumides en aquesta secció. Així, agafa importància la introducció al seu ús de forma individual –per voluntat i compte propi– o per via familiar, no necessàriament lligada a una relació inicial de les TIC amb funcions estrictament pràctiques, vinculades a la feina o als estudis.

L'augment de l'experiència i de la intensitat d'ús de les TIC afecta, cada vegada més intensament, l'organització i el temps de dedicació a les diferents activitats de la vida quotidiana –feina, estudis, oci i entreteniment, relacions socials, etc.–, d'acord, naturalment, amb les circumstàncies particulars de cada persona i, per tant, en l'adaptació de la tecnologia a les seves necessitats i interessos. En aquest sentit, cal assenyalar que les característiques

---

50. Pel que fa a l'ús d'Internet en diferents àrees geogràfiques, vegeu també INE (2006).

51. Vegeu també el *coeficient Gini*, que incorpora valors relatius a l'edat, el nivell d'ingressos, l'ocupació, el nivell educatiu i la mida dels municipis per a descriure la disminució de les desigualtats pel que fa als patrons d'incorporació i ús de les diverses tecnologies (OECD, 2004).

52. En aquest cas cal subratllar, també, la importància de la qualitat de l'ús, basada en l'augment de la mobilitat i la capacitat dels equips i de les connexions.

socials, demogràfiques i econòmiques que s'utilitzen per a descriure les diferències d'accés a la tecnologia entre els diferents grups se sustenten, lògicament, en àmbits històrics i culturals específics, com és, per exemple, el cas concret de Catalunya i el seu entorn, Espanya i Europa. És per això, d'acord amb els diferents patrons d'incorporació de les TIC, que la seva difusió pot ser analitzada al mateix temps com a vector i reflex (o mesura) dels canvis demogràfics, socials, econòmics i culturals que passen en un context determinat.⁵³

Tenint en compte que l'increment de la presència de les TIC en l'àmbit domèstic és un aspecte decisiu en relació amb les expectatives, possibilitats i qualitats d'ús, és essencial considerar les barreres –socials, econòmiques i culturals– que frenen la seva incorporació en aquest context, en termes de decisions personals i independents, i no necessàriament vinculades a obligacions relacionades amb els àmbits laboral i acadèmic.

En aquest sentit, els estudis corresponents a àrees amb nivells alts o intermedis de difusió de les TIC dins de l'àmbit global –en aquest cas, els Estats Units, la Unió Europea, Espanya i Catalunya– mostren que les barreres principals respecte a l'adquisició de les TIC són, fonamentalment, la falta d'interès, en combinació amb la percepció d'una absència de necessitat, i la carència dels coneixements (així com la falta de temps per a adquirir-los) i l'equipament necessari per fer-ne ús. El cost de la tecnologia, el temor, relacionat tant amb els problemes tècnics com amb la seguretat, la privacitat i el possible impacte negatiu en els menors, i la possibilitat de connectar-se en un lloc diferent al de l'àmbit domèstic es mencionen en molta menys intensitat com a obstacles per a la incorporació de les TIC.⁵⁴

A mesura que els usuaris van guanyant experiència, la descripció i l'anàlisi de la difusió de les TIC no es pot restringir, exclusivament, a les condicions d'accés; és a dir, a la dinàmica d'incorporació d'una oferta creixent de dispositius segons els trets socioeconòmics de cada context. En aquest moment cal considerar factors relatius a les qualitats del seu ús i la dinàmica d'adaptació gradual de la tecnologia i les seves funcions a les necessitats, interessos i valors de les persones. A més a més, s'ha de recordar la necessitat de concentrar l'atenció en els sectors més joves de la població, ja que les seves vides es desenvolupen en un entorn en què la presència de les TIC tendeix a ser constitutiva arran de la seva creixent incorporació a la llar.

---

53. Per exemple, l'informe OECD, *Information Technology Outlook*, 2006 <www.oecd.org/sti/ito> descriu els patrons d'expansió de les TIC com el resultat de la interacció entre les oportunitats que ofereix el camp de la tecnologia, el desenvolupament comercial i el grau d'acceptació social en cada context econòmic i cultural.

54. Pel que fa als Estats Units: USC Annenberg School Center for the Digital Future (2004). *World Internet Project*; respecte a la Unió europea: Telefónica (2005), citant dades d'Ipsos, *EU Telecoms Services Indicators* (2004); respecte a Espanya: INE (2006), Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS), *Barómetro de 2004* (a Gordo López i Megías Quirós, 2006), Telefónica (2006) i BBVA (2005); i pel que fa a Catalunya: Fundació Observatori per a la Societat de la Informació (FOBSIC).

